

Mødet den 6te August.

I Borgmester Vestergaards Fraværelse paa en Rejse til Udlandet lededes Mødet af Overretsfagfører C. Rjer som konstitueret Formand i Genhold til Amtets Skrivelse af 17de f. M.

^{10/96.} Efter derom fra Overretsfagfører N. Schwenn i Skrivelse af 25de f. M. foreliggende Andragende fritages Andrageren for at være Medlem af Skolekommissionen.

(Se Mødet den 30te April).

^{12/96.} Den youngerende Formand meddelte, at han i Genhold til den ham i Mødet den 2den f. M. under Sag Nr. ^{285/96} meddelte Bemyndigelse under 29de f. M. havde approberet en Indstilling af 27de f. M. fra Udvalget for Alderdomsunderstøttelse angaaende Afgørelse af en Del Begæringer om saadan Understøttelse. (Se Møderne den 2den f. M. og den 3die September).

^{128/96.} I Mødet den 9de April indkom der fra Ejerne af Ejendommene, Gade Nr. 2 a, 2 b, 2 c og 4 paa Badevejen et Andragende af 18de Marts, hvori der klagedes over, at Kælderne i disse Ejendomme i en halv Snes Dage have været saa fyldte med friskt og klart Vand, at de daglig have maattet lenses for henimod 100 Spande Vand eller mere, hvorfor Andragerne, der forment, at denne Vandtilstrømning maatte hidrøre enten fra en af Kommunens omgivende Vandledninger eller fra Udgravningen til den ny Gasbeholderbygning, — men derimod ikke fra Havet, — androge paa, at Gaden maatte blive undersøgt ved Stadsingeniøren og de paaflagede Ulemper afhjulpne.

Denne Sag har i den mellemliggende Tid, — nemlig foruden i fornævnte Møde den 9de April, tillige i Møderne den 30te f. M. og den 21de Maj, — været drøftet paa Grundlag af Erklæringer, afgivne af Stadsingeniøren og Udvalgene for Vandværket og for Brolægningssvæsenet, og den forelaa atter i nærværende Møde med en af Udvalget for Gasværket afgiven Erklæring, der slutter sig til en foreliggende Betænkning af 16de f. M. fra Bestyreren for Gasværket.

Efter at Sagen paa ny var drøftet, vedtoges det at tilskrive Andragerne med Underretning om, at man, efter hvad der var

oplyst, maatte antage, at den paaflagede Vandtilstrømning ikke skyldtes Brud paa nogen af de omgivende Kloakledninger, men mulig hidrørte fra Grundvandet, samt at man — uden dog at kunne anerkende nogen Pligt for det offentlige til at afhjælpe de saaledes paaflagede Ulemper — i Betragtning af de oplyste Omstændigheder dog vilde tilbyde hver af Andragerne at lade en Bøngepumpe med tilhørende Rør og Samlebrønd opstille i dennes Ejendom, saa at vedkommende Ejer selv kunde oppumpe Vandet.

Da dette Tilbud er blevet modtaget af de paagældende, er denne Foranstaltning senere kommen til Udførelse.

186/96. Fra Købmand N. N. Hanjen i Forbindelse med 52 andre Grundeiere i Reginehøjskvarteret var der under 29de April modtaget et Andragende om at saa Kogegasledninger indlagte i deres Ejendomme i nævnte Kvarter.

Idet Udvalget for Gasværket, hvis Erklæring i Sagen var bleven indhentet, havde anført, at Forholdene i denne Bydel ikke ere undergaaede synderlig Forandring, siden Byraadet under Budgetforhandlingen fra forrige Aar tog Beslutning om et tidligere lignende Andragende (se Byraadsforhandlingerne for 1894 Side 250), havde det forment, at det foreliggende Andragende ikke kunde imødekomes paa anden Maade end ved, at Byraadet i Betragtning af, at Andragendet er indkommet inden den 1ste Juli d. A., tilfagde Andragerne som Ejere af de i Andragendet specielt nævnte Ejendomme, Ret til til sin Tid, naar der bliver lagt en Hovedgasledning til Reginehøi, at saa Kogegasledninger indlagte paa de indtil den 1ste Juli d. A. gældende Regler, uanset at disse i øvrigt fra denne Tid vilde være ophævede.

Byraadet bifaldt denne Indstilling og besluttede at svare Andragerne i Overensstemmelse hermed.

208/96. Om de 2 ny Lærerindeembeder ved Kommunens offentlige Skolevæsen, der ere oprettede i Medfør af Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 11te Juni d. A., se Mødet den 21de Maj, er der indkommet 21 Ansøgninger, der ved Skoledirektionens Skrivelse af 13de j. M. ere tilstillede Byraadet til Erklæring.

Efter Forslag af Skolekommissionen vedtog man at foretage følgende Indstilling:

Til det ene Embede:

- Nr. 1 Frk. Camilla Dender, Aarhus,
- " 2 " Marie Elisabeth Tegner, do.,
- " 3 " Birgitta Marie Svane, do.

Til det andet Embede:

- Nr. 1 Frk. Jøger Dahl, Aarhus,
- " 2 " Marie Margrethe Hansen, do.,
- " 3 " Christiane Olsen, do.

Ifølge Skrivelse fra Skoledirektionen af 14de d. M. ere Frøfnerne Camilla Dender og Jøger Dahl under 13de s. M. konstituerede til Lærerinder ved Kommunens offentlige Skolevæsen. (Fr. Sag Nr. ³¹¹/₉₆ i Mødet den 3dje September).

²⁰⁹/₉₆. I Mødet den 7de Maj anmodedes Udvalget for Kasse- og Regnskabsvæsenet om nærmere at overveje Forholdene med Hensyn til Optragelsen af et nyt større Laan til Kommunen, idet der i den forestaaende Tid vilde behøves betydelige Midler i rede Penge bl. a. til Betalingen af Købesummen for Marjelisborg.

Udvalget afslagde i nærværende Møde mundtlig Beretning om Resultatet af sine Overvejelser i anførte Henseende, hvorefter Byraadet sluttede sig til et af det fremsat Forslag om at indgaa til Regeringen med Andragende om Stempelbegunstigelse ved Lov for et Laan paa indtil 3,400,000 Kr., idet der under dette Beløb ogsaa er indbefattet det fornødne til Udbetaling af ældre Laan, hvis man senere skulde tage Beslutning om at indfri disse.

Som Følge heraf blev der under 15de d. M. til Indenrigsministeriet indgivet saalydende Andragende:

„I Fortsættelse af den allerede tidligere indsendte og af Ministeriet approberede Sag om Købet af Marjelisborg tillader man sig nu at fremkomme med Forslag om Tilvebringelsen af den dertil nødvendige Købesum. Efter Landinspektørens Opmaaling af Arealet, andrager Købesummen for Marjelisborg . . . . . 1,183,000 Kr.

Overføres . . . 1,183,000 Kr.

Oversført... 1,183,000 Kr.

Bed Siden deraf har Havneudvalget meget indstændig anmodet om, at der til Brug ved Havnens Udvidelse i Aar og til næste Aar maatte gøres disponibelt imod Kommunens Garanti et Beløb af . . . . . 525,000 Kr.

Paa Havnens Budget for i Aar er allerede optaget Laan for ... 350,000 —

Heraf vil antagelig ikke bruges mere i Aar end . . . . . 75,000 —

Derimod vil der i 1897 være Brug for til Landvinding ud for fjøndre Mole . . . . . 200,000 —

Ekstraordinær Uddybning af Juddløb og Havn . . . . . 185,000 —

Forstærkningsarbejder i Anledning af Uddybningen . . . . . 65,000 —

525,000 —

Endvidere er Byraadet betænkt paa at opsjge et Par af de ældre Laan. Disse ere Gasværkslaanet af 1879 hos Bikuben, stort f. T. 198,000 —

og det sidste ny store Laan hos Statsanstalten for Livsforsikring, stort f. T. . . . . 1,534,325 —

3,440,325 Kr.

Begge disse Laan forrentes med gennemsnitlig 4 % p. a., og Byraadet har, som nedenfor nærmere skal blive estervist, Tøje til at formene, at Penge ville kunne faas endnu billigere; men skulle Pengene kunne faas — hvad man antager — til $3\frac{1}{2}$ % Rente, vil der let paaløbe et Kurstab paa Beløbet af maaske 3 %, altsaa af

3,440,325 Kr. „ Dre

3 % eller . . . . . 103,209 — 75 —

3,543,534 Kr. 75 Dre

Til dette Beløbs Tilvejebringelse udbeder Byraadet sig Tilladelse til af de forhaandenværende Aktiver at tage a. de . . . . . 84,000 — „ —

Oversføres... 84,000 Kr. „ Dre

Oversført . . .	84,000 Kr.	„	Dre
som omtrentlig udgør Købesummen ÷			
Omkostninger for det gamle Sygehus i			
Dyngarken, samt			
b.	59,534	—	75 —
af en Del Sparekasserbøger, som ligge			
i Kommunens Bærg, og som ikkun ud-			
bringe en Rente af $3\frac{1}{2}$ %.			

143,534 Kr. 75 Dre.

Man har særlig i dette Tilfælde forment, at det var forsvarligt at anvende en Del af Kommunens ældre Beholdninger, da de skulle anvendes til Erhvervelsen af et nyt større Aktiv, til Købet af Marjelsborg.

Der skulde altsaa optages Laan for 3,543,534 Kr. 75 Dre

÷ 143,534 — 75 —

Rest . . . 3,400,000 Kr. „ Dre

For at undersøge Forholdene ved Tilvejebringelse af et Laan af fornavnte Størrelse have Byraadets Kasseudvalgs Medlemmer været i København. Man fik der bestemt Bished for, at 4 % nu for Tiden maa anses for en alt for høi Rente for kommunale Laan, at man til en Rentefod af $3\frac{3}{4}$ % straks kunde faa et Laan uden Provision (til pari Kurs), men at man sandsynligvis vilde kunne faa et endnu billigere Laan til $3\frac{1}{2}$ % Rente, ihvorvel man paa dette havde Ud- sigt til at maatte tabe nogle faa Procent.

Men for at opnaa et $3\frac{1}{2}$ % Laan viste det sig alle- vegne nødvendigt at faa Lov om Stempelbegunstigelser, se ibl. a. Lov Nr. 62 for København af 25de Marts 1895, idet Pengeinstitutterne ikke selv vilde ligge med et saa stort Beløb, men det var deres Agt at udbyde Obligationerne til Salg paa det aabne Marked.

Under disse Omstændigheder anmoder Byraadet Inden- rigsmi- nisteriet om gunstigt hos Finansministeriet at ville udvirke det dertil sigtende Lovforslag forelagt den til Oktober sammentrædende Rigsdag. Man skal dog bemærke, at der for det ældre Gasværkslaan haves Lov om Stempelbegun-

stiggelser, imedens der derimod ingen saadan Lov høves for det sidste større Laan i Livsforøikringsanstalten. Loven maatte derfor ommelde et Beløb af 3,200,000 Kr.

Naar, hvad man tør forvente, en saadan Lov er opnaaet, er det Byraadets Agt at udbyde Laanet og selvfølgelig opnaa den højt mulige Pris. Man skal da tillade sig at vende tilbage til Sagen ved at forelægge Ministeriet det Tilbud paa Laan, som efter Byraadets Skøn maa anses for det fordelagtigste, idet man dog allerede nu skal bemærke, at man haaber at turde gaa ud fra en Amortisationstid af hele Laanet af 35 Aar. Særlig tør der her lægges Bægt paa, at det ikke er Hensigten at sælge den større Del af det nu erhvervede Gods, Marjelisborg, men at det skulde være forbeholdt ogsaa de kommende Slægter, og at det da burde være naturligt, om disse inden for rimelige Grænser ogsaa bare deres Del af Byrderne herved."

(Se Mødet den 22de Oktober samt endvidere Mødet den 10de September under Sag Nr. 282/95).

229/96. Paa derom under 26de f. M. indgivet Andragende og efter Indstilling af Udvalget for Marjelisborg tillod Byraadet Købmand H. Jørgensen at maatte afhænde den ham tilhørende Mølle, „Magdalenemøllen“ kaldet, beliggende paa et under Marjelisborg Hovedgaard's Tilliggende hørende Grundstykke af opgivet Areal 13788 □-Alen, samt Lejeretten til dette Grundstykke, saaledes som denne Ret er stiftet ved Kontrakt af 14de Oktober 1846 imellem den daværende Ejer af Marjelisborg og Møller A. Weis med senere Paategninger og Tilføjninger, uden at Byraadet for denne Overdragelses Vedkommende vil gøre Brug af den Kommune som nuværende Ejer af Marjelisborg ved Kontraktens § 4 forbeholdte Forkøbsret.

For øvrigt forbeholdt Kommunen sig sine Rettigheder efter fornævnte Kontrakt, navnlig dens § 4, ved senere Salg, Bortleje m. v., hvorom Kontrakten vil være at forsyne med Paategning.

288/96. Efter derom af 2den Generalkommandointendantur i Skrivelse Nr. 1311 af 18de f. M. fremsat Anmodning, tillod Byraadet for sit Vedkommende, at der under de forestaaende

Kantonnementsspøvelser i Tiden fra den 12te September til den 12te eller 13de Oktober d. A. til Etablering af et Garnisonslazaret i Forbindelse med GarnisonsSygehuset maatte overlades Vælfesdivisionen hele Forlængelsen af Thyragade mellem 3dje Dragonregiments Ridebane og Sygehusets Grund samt Gangstierne i Anlægget mellem Thyragades Forlængelse og Lønvejen til uindskrænket Brug, saaledes at det her betegnede Terræn afsluffes fra al offentlig Færdsel og afspærres ved et Stakit og Vagt.

Skulde dette Terræn ikke vise sig tilstrækkelig stort til det paatænkte Brug, bemyndigede Byraadet derhos sin Formand til efter nærmere Forhandling med Generalkommandointendanturen at udvide samme.

Som Vilkaar for Militæretatens Benyttelse af dette Terræn gælde følgende Bestemmelser:

1. Saaframt der skal nedlægges interimistiske Vand- og Kloafledninger i Anledning af Lazarettets Etablering, skal der gives de paagældende Udvalg Underretning herom, og skulle de af disse givne Anvisninger nøje følges;
2. Medens Lazarettet er etableret, skal der af Militæretaten drages Omfjorg for, at der heraf i ingen Henseende opstaar Ulemper for Kommunen eller de omboende. Klager fra Kommunen skulle straks afhjælpes;
3. Træer og Plantninger maa ikke lide mindste Overlast, men skulle beskyttes, som det forlanges af Kommunens tilsynsførende;
4. Naar Lazarettet er fjernet, skulle de interimistiske Ledninger optages, og Pladsen renjes og ryddeliggøres ved Militæretatens Foranstaltning, medens Kommunen forbeholder sig paa Militæretatens Bekostning at istandsætte de af den benyttede Veje og Stier ved at paaføre Skærver samt ved at gruse og tromle i fornødent Omfang. De heriil medgaaende Udgifter refunderes Kommunen efter Regning.

²⁹¹/₉₆. Efter Indstilling af Vandværksudvalget antoges der et fra Hans Broge & Co. foreliggende Dicitationsstilbud paa Levering af det fornødne Kvantum Kul, af Værket „Binniehill“, til Vandværkets Forbrug i Tidsrummet fra den ¹/₇ 96 til den ³⁰/₆ 97 for en Pris af 2 Kr. 30 Ore pr. Td. à 290 Pd., frit leveret og aflæsjet paa Vandværket.

292/96. Den fungerende Formand meddelte, at han den 23de f. M. paa Byraadets Vegne havde affendt følgende Lykønsknings-telegrammer i Anledning af Hans kongelige Højhed Prins Carls Formæling:

I. Til Hans Majestæt Kongen paa Bernstorff.

„I Anledning af Formælingen tillader Aarhus Byraad sig allerunderdanigst at fremsende sin oprigtige Lykønskning.

Kjer,
fungerende Formand.“

II. Til

Hans kongelige Højhed Kronprins Frederik i London.

„I Anledning af Formælingen tillader Aarhus Byraad sig underdanigst at fremsende sin oprigtige Lykønskning.

Kjer,
fungerende Formand.“

og herpaa havde modtaget følgende Svartelegrammer:

I. „Hr. Kjer, fung. Formand for Aarhus Byraad,
Aarhus.

Hans Majestæt Kongen takker hjerteligst for Byraadets Lykønskning; efter allerhøjeste Befaling,

Kordam,
Adjutant du jour.“

og II. „Byraadet, Aarhus, Danmark.
Kronprinsen sender hjertelig Tak.

Otto Buhl.“

Toges til Efterretning.

293/96. Fra Hjørring Amts Epidemihygehus ved Frederikshavn havde en herboende Mand modtaget en Regning paa 20 Kr. for Kur og Pleje af hans, der sig opholdende Datter i 8 Dage à 2 Kr. 50 Ore pr. Dag, med hvilken Regning vedkommende havde henvendt sig til Udvalget for Sygehusene, der ved Skrivelse af 30te f. M. havde forelagt Byraadet Sagen.

Saaledes foranlediget vedtog Byraadet efter Udvalgets Forslag at sende den omhandlede Regning tilbage til nævnte Epidemihus med Bemærkning om, at man maatte anse samme for Aarhus

Kommune uvedkommende, ligesom man ogsaa maatte formene, at det heller ikke kunde paahvile Patienten at betale den, idet Indlæggelsen til Kur og Pleje, efter hvad der under Sagen var oplyst, i det foreliggende Tilfælde var foretaget i Henhold til Reglen i Lov Nr. 46 af 30te Marts 1892 § 2, næstsidste Stykke, og Udgiften, der for øvrigt efter samme Lovs § 26, sidste Stykke, ikke kunde beregnes højere end til 2 Kr. for hver Sygedag uden for Kjøbenhavn, foruden hvad der tilkommer Lægen for Udførelsen af en Operation, saaledes maatte anses paahvilende Opholdskommunen imod Godtgørelse af Statskassen i Henhold til nysnævnte Lovbestemmelse.

²⁹⁵/₉₆. Konditor C. Christensen havde ansøgt om Tilladelse til at anbringe Stole og Borde paa Fortovet uden for Skovveien Nr. 2 c til Brug ved Servering fra hans i samme Ejendom værende Konditori og Kafé, men da de paagældende Lokalteter — efter Erklæring af Udvalget for Brolægningssvæsenet — aldeles ikke egne sig for Anbringelse af Stole og Borde i det anførte Djemed, fandt Byraadet ikke Anledning til at bevilge det ansøgte.

²⁹⁶/₉₆. Da der efter Lov af 24de Decbr. 1894 § 2 Nr. 7 skal afholdes Valg i hver af de under en særlig Valgkreds henlagte Dele af Byen, bestemte Byraadet efter Forslag af Formanden, at Valgstedet for den søndre Del af Byen ved det forestaaende Suppleringsvalg til Landstinget skulde være i søndre Bypigeskole.

Efter Valgloven af 12te Juli 1867 § 10 skal der ved Suppleringsvalg vælges det samme Antal Valgmænd, som ved det sidste afholdte almindelige Valg, og efter ovennævnte Lov af 1894 § 2 Nr. 8, 2det Stykke, skal dette Antal Valgmænd af hver Vælgerklasse af Byraadet fordeles paa de under en særlig Valgkreds henlagte Dele af Kommunen saa nær som muligt i Forhold til det Antal henholdsvis af samtlige valgberettigede og af højtbeskattede, der findes i hver Del, om hvilken Fordeling Byraadet skal udstede Bekendtgørelse.

I det Raadet gik ud fra, at Antallet af Valgmænd ved det sidste almindelige Valg var 44, og da der i Byens nordre Kreds af samtlige valgberettigede findes et Antal af 4067 (paa Hovedlisten 3689, paa Tillægslisten 298, og paa Listen efter Valglovens

§ 54 80) og i søndre Kreds et Antal af 2379 (henholdsvis 2166, 169 og 44), bestemtes det endvidere efter Formandens Forslag, at der af de 22 Valgmænd, der vælges af samtlige valgberettigede, skulde vælges 14 i nordre og 8 i søndre Kreds (13₈₈ og 8₁₂ er det nøjagtige Forhold). Af højtbeskattede findes der i nordre Kreds 619 (paa Hovedlisten 611, paa Tillægslisten 8) og i søndre Kreds 158 (henholdsvis 156 og 2). Det bestemtes derhos, at denne Vælgerklasse i nordre Kreds vilde have at vælge 18 (17₅₃) og i søndre Kreds 4 (4₁₇) Valgmænd.

Det bemærkes herved, at da man senere kom til Erkendelse af, at Valgmændenes Antal ved det sidste almindelige Valg til Landstinget ikke var 44, men kun 42, jfr. Bekendtgørelse Nr. 155 af 6te August 1894, blev det i Mødet den 24de August bestemt, at de 21 Valgmænd for den almindelige Vælgerklasse skulde fordeles med 13 paa den nordre og 8 paa den søndre Kreds (13₂₃ og 7₇₇), og de 21 Valgmænd for den højtbeskattede Vælgerklasse med 17 paa nordre og 4 paa søndre Kreds (henholdsvis 16₇₂ og 4₂₈).

^{297/96}. Efter derom foreliggende Andragende, der er anbefalet af Udvalget for Gasværket, bevilgedes der Enken Ane Marie Christensen indtil videre en aarlig Understøttelse paa 60 Kr. af Gasværkets Kasse, at udbetale med $\frac{1}{12}$ ved Udløbet af hver Maaned.

Andragerinden er Enke efter Arbeidsmand Lars Christensen, der døde den 31te Maj d. A. efter i 17 Aar at have været i Tjeneste paa Gasværket, hvorfra der gaves ham det Vidnesbyrd, at han har været en flittig Arbejder; hun er 51 Aar gammel og formueløs.

Mødet den 20de August.

§ Borgmester Vestergaards Fraværelse paa en Rejse til Udlandet leedes Forhandlingerne i dette Møde af Overretsfuldmægtig E. Kjer som konstitueret Formand i Henhold til Stiftamtets Konstitution af 17de f. M.